

Onderwerp: Regionale Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley

Ons kenmerk: 2022-005456

Nummer: -

Elst, 20 september 2022

AAN DE RAAD

1. VOORSTEL

1. Het *'Wijzigingsvoorstel Verstedelijkingsconcept (Deel 1)'* vast te stellen.
2. De *'Opgavebeschrijvingen Verstedelijkingsstrategie' ('Deel 2A')* met daarin het hoofdstuk *'Werken met de Verstedelijkingsstrategie' ('Deel 2B')* vast te stellen als basis voor de verdere uitwerking van de gebiedsuitwerkingen en het te sluiten Verstedelijkingsakkoord.

2. INLEIDING

Eind 2021 stelden de gemeenteraden van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en Regio Foodvalley 'Deel 1' van de *'Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley'* vast. Ook Provinciale Staten van Gelderland en Utrecht stemden in met dit zogenaamde verstedelijkingsconcept. In overleg met het Rijk werd dit eerste deel tevens vastgesteld als inhoudelijke basis voor verdere samenwerking tussen Rijk, provincies, waterschappen, regio's en gemeenten.

Bij behandeling van het eerste deel brachten raden en staten moties en amendementen in. Het *'Wijzigingsdocument Verstedelijkingsconcept (Deel 1)'* rangschikt deze input en bevat wijzigingsvoorstellen. Na vaststelling van dit document worden de wijzigingen in het eerste deel verwerkt.

Het werken met de op hoofdlijnen geformuleerde strategie vraagt om inzoomen. Dit concretiseren vindt plaats in zogenoemde gebiedsuitwerkingen in acht verschillende deelgebieden. Als eerste stap in deze gebiedsuitwerkingen zijn nu opgavebeschrijvingen opgesteld. Het document *'Opgavebeschrijvingen Verstedelijkingsstrategie'* bevat de onderzoeksagenda's per deelgebied ('Deel 2A') én het hoofdstuk *'Werken met de Verstedelijkingsstrategie' ('Deel 2B')*. Dit laatste is een beschrijving van het vervolgproces waarin we samenwerken aan de uitvoering van de strategie.

3. DOEL EN BEOOGD EFFECT

De Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley beschrijft - met als leidend motto 'Meer landschap, meer stad' - welke voorwaarden en principes nodig zijn om de groei te accommoderen en tegelijkertijd de groene leefkwaliteit te versterken. De strategie faciliteert de samenwerking die daarbij nodig is tussen alle overheden: regio(gemeenten), waterschappen, provincies en Rijk, maatschappelijke partners en het bedrijfsleven.

4. ARGUMENTEN

1.1. *Wijzigingsdocument laat zien hoe om te gaan met moties en amendementen*

In het najaar van 2021 heeft de raad van Overbetuwe unaniem ingestemd met 'Deel 1' van de strategie. In andere gemeenteraden werden soms moties en amendementen ingebracht bij de behandeling van dit verstedelijkingsconcept ('Deel 1'). In het wijzigingsdocument is dit gerangschikt en is benoemd waar dit leidt tot voorgestelde veranderingen in 'Deel 1'. De strekking van het verstedelijkingsconcept verandert hierdoor niet; dit doorkruist niet de eerder gekozen lijn.

2.1. *Onderzoeksagenda's gebiedsuitwerkingen geven richting*

De onderzoeksagenda's geven per deelgebied inzicht in de positionering, de integrale onderzoeksvraag en de kernopgaven (gerelateerd aan de bouwstenen leefomgeving, mobiliteit, economie en wonen) met mogelijke oplossingsrichtingen. De in 'Deel 1' vastgestelde ontwerpprincipes zijn hier getest en uitgewerkt. De opgavebeschrijvingen sluiten af met een onderzoekagenda. De hier

opgenomen kwesties zijn agenderend voor de regionale samenwerking. Dit zijn de zaken waar partijen in een deelgebied op korte en lange termijn samen aan willen werken. Ook zijn ze een belangrijk houvast voor het omgevingsbeleid (zie ook argument 2.3).

2.2. Agenda's gebiedsuitwerkingen zijn gebiedsgerichte input voor verstedelijkingsprogramma

Naast de ambities in individuele gebieden zijn er ook hoofdlijnen te onderscheiden. We noemen dit de kernopgaven die voor (grote delen van) de regio's randvoorwaardelijk zijn om de benodigde groei te kunnen accommoderen. Het gaat dan bijvoorbeeld om:

- Opwaarderen van de (inter)nationale A12/spoor-corridor vanuit de Randstad naar Duitsland als aorta voor de bereikbaarheid en ontsluiting van de regio.
- Verbeteren van het samenhangende regionale mobiliteitsnetwerk met aandacht voor HOV-verbindingen, mobiliteitshubs, snelfietspaden, binnenstedelijke mobiliteitsopgaven Foodvalley-Zuid (incl. spoor Ede-Barneveld), Arnhem en Nijmegen (inclusief gebiedsaanpak N325/A325).
- Versterken van ecologische kwaliteit en recreatieve waarde van natuur in het kader van het Deltaprogramma, programma Klimaatadaptatie, programma natuurherstel en het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG).
- Het realiseren van 5.000 hectare extra groen in en om de stad in landschapszones door middel van een zogenaamd groen-blauw-raamwerk.

Via de onderzoeksagenda's in de deelgebieden én de bovenstaande randvoorwaarden werken we verder aan de gebiedsuitwerkingen en een Verstedelijkingsakkoord met het Rijk. Voor een deel bevat dit akkoord naar verwachting concrete afspraken over te realiseren ontwikkelingen, tevens ook procesafspraken over wat verder moet worden uitgewerkt, de onderlinge samenwerking en de organisatie van de uitvoering. Het streven is om de hoofdlijnen met het Rijk af te spreken in het Bestuurlijk overleg MIRT¹ van november 2022. Vervolgens wordt dit akkoord periodiek geactualiseerd, aangezien het een langjarige samenwerking is tussen regio, provincie en Rijk.

2.3. Verstedelijkingsstrategie helpt Omgevingsvisies bij actualisatie en uitvoering

Als regio's laten we zien hoe we bijdragen aan nationale doelen. Tegelijkertijd helpt de Verstedelijkingsstrategie bij het realiseren van eigen ambities. Uw eerdere vragen daarbij zijn ook beantwoord (zie kopje 'Communicatie'). Door ons te concentreren op het schaalniveau van de gecombineerde regio en tegelijkertijd goed in- en uit te zoomen naar lokaal en (sub)regionaal niveau, komen we tot relevante input voor lokale ontwikkelingen. De Verstedelijkingsstrategie heeft immers formeel geen juridische status, zoals een omgevingsvisie of een omgevingsplan dat wel heeft. De gemeente is en blijft dan ook verantwoordelijk voor het eigen omgevingsbeleid.

Door de regionale Verstedelijkingsstrategie te (blijven) verbinden met lokale Omgevingsvisies, kunnen we wél een verbinding maken met ons omgevingsbeleid en daarvoor een extra stimulans geven. Omdat onder andere woningmarkt, economie en mobiliteit (boven)regionaal zijn, biedt de Verstedelijkingsstrategie op dat schaalniveau namelijk input voor uitvoering van Omgevingsvisie of de komende actualisatie van de visie. Voorbeelden hiervan zijn uitwerking van de (in de gebiedsuitwerking benoemde) mogelijkheden voor extra groei geclusterd in de grotere kernen óf realisatie van (in de huidige Omgevingsvisie voorgenomen) landschapszones.

5. KANTTEKENINGEN EN RISICO'S

1.1 Een verstedelijkingsstrategie is geen verstedelijkingsvisie

De Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley schetst een zogenaamd 'adaptief ontwikkelpad'. We bedoelen daarmee dat de Verstedelijkingsstrategie ook inzicht geeft in welke keuzes op een later moment worden genomen. We gaan een langjarige samenwerking aan en voor veel mogelijke oplossingsrichtingen of maatregelen is nader onderzoek nodig. Daarmee staat dus nu nog niet alles vast en is er nog flexibiliteit. Als kader hanteren we daarbij het perspectief en de ontwerpprincipes uit het Verstedelijkingsconcept ('Deel 1'). Zo geven we de langjarige samenwerking vorm en werken daaraan door zoals beschreven in 'Deel 2B'.

¹ BO MIRT = Bestuurlijk Overleg Meerjaren Investerings Ruimte en Transport.

6. FINANCIËN

Dit voorstel heeft geen financiële consequenties. Als bij uitwerking van de Verstedelijkingsstrategie financiële consequenties volgen, vindt hierover aparte besluitvorming plaats.

7. DUURZAAMHEID

Uit 'Deel 1' volgt al dat we in de Verstedelijkingsstrategie afwenteling op andere gebieden of volgende generaties willen voorkomen. Dit werkt door in ontwerpprincipes waarmee dit ook van toepassing is bij gebiedsuitwerkingen. Hier enkele voorbeelden uit de ontwerpprincipes:

- a. Energietransitie: Duurzaam gebruik maken van ruimte en circulair gebruik van vrijkomende of hoogwaardige biobased materialen. Bij elke ontwikkeling, zowel herstructurering als nieuwbouw, maken we de (energie)infrastructuur van de toekomst mogelijk. In wijken met (potentie voor) een warmtenet, zorgen toevoegingen ervoor dat een aansluiting hierop beter of sneller gerealiseerd kan worden
- b. Circulair: Het doorontwikkelen van bestaande werklocaties en het toekomstbestendig aanleggen van nieuwe werklocaties staat voorop. Zo vragen energietransitie, veranderend klimaat, digitalisering, circulaire economie, maar ook het welzijn van werknemers om anders ingerichte werkgebieden.
- c. Klimaatadaptatie: We houden rekening met een toename van zowel drogere en warmere zomers als zwaardere buien in die zomers. Dit vraagt om meer ruimte voor waterberging in bebouwd gebied, meer groen en blauw in de stad en een andere inrichting. Nieuwe recreatieve voorzieningen combineren we met doelen voor een klimaatadaptief watersysteem, (natuur inclusieve) landbouw, infrastructuur en energietransitie.

8. VERVOLG

Planning

Nadat de '*Opgavebeschrijvingen Verstedelijkingsstrategie*' door gemeenteraden en Provinciale Staten is vastgesteld, werken betrokken overheden deze gebiedsuitwerkingen in 2023 uit in programmatische keuzes en investeringen. Tevens sluit de gebiedsuitwerking aan op het proces van actualisatie van de lokale Omgevingsvisie. In het 4^e kwartaal ontvangt u hiervoor het Plan Van Aanpak. We verkennen met provincies en ministeries welke verbinding met provinciale en/of landelijke programma's mogelijk is.

Dit zorgt samen voor een goede basis voor het zogenoemde 'ruimtelijke arrangement' dat Gelderland en Utrecht in oktober 2023 aan het Rijk moeten aanbieden. De provincies hebben namelijk van het Rijk de opdracht gekregen een 'ruimtelijke puzzel' te maken: de opgaven voor wonen, natuur, energie, landbouw en economie per gebied in samenhang in kaart brengen. De Verstedelijkingsstrategie in het algemeen en de gebiedsuitwerkingen in het bijzonder bieden genoeg aanknopingspunten voor de ruimtelijke puzzel in de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen en de Regio Foodvalley. Het in november 2022 te sluiten Verstedelijkingsakkoord met het Rijk moet hierbij ook kunnen helpen.

Communicatie

Een belangrijke basis is de specifieke communicatie met dagelijks en algemeen bestuur van de betrokken overheden. Een recent voorbeeld daarvan is de gespreksavond met de raden van Lingewaard en Overbetuwe op 15 juni 2022. Vragen die raadsleden eerder ingebracht, zijn beantwoord in het document '*Beantwoording raadsragen verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley*'. In algemene zin communiceren de regio's daarnaast over het proces via hun eigen media (nieuwsbrief, website, et cetera).

Initiatiefnemer, interactievorm en rol gemeente

De Groene Metropoolregio en Foodvalley informeren diverse regionale stakeholders over het onderzoek en de tussenresultaten. Denk bijvoorbeeld aan NS, Staatsbosbeheer, Prorail, middelbaar en hoger onderwijs én diverse koepelorganisaties. De gebiedsuitwerkingen zijn een bouwsteen voor het participatieve traject dat hoort bij actualisatie van de Omgevingsvisie.

De Verstedelijkingsstrategie beoogt een langjarige samenwerking en regio én met het Rijk. In dit proces zullen tussentijds momenten aan de orde zijn waarin deze samenwerking herijkt kan worden. Op regionaal niveau behoort de Verstedelijkingsstrategie tot de opgave 'Groene Groei' die via verantwoording en jaaragenda's in de P&C-cyclus wordt betrokken. Op lokaal niveau wordt doorwerking naar omgevingsbeleid betrokken bij actualisatie van de 'Omgevingsvisie Overbetuwe 2040'.

P. J. F. Breukers

R.P. Hoytink-Roubos

1. 'Wijzigingsvoorstel Verstedelijkingsconcept (Deel 1)' (25 augustus 2022)
2. 'Opgavebeschrijvingen Verstedelijkingsstrategie' ('Deel 2A') inclusief het hoofdstuk 'Werken met de Verstedelijkingsstrategie' ('Deel 2B') (16 augustus 2022)
3. 'Beantwoording raadsragen Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley' (aug. 2022)
4. 'Raadsbesluit 'Regionale Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen' (15 november 2022)

De behandelend ambtenaar is Stefan Tempelman. Technische vragen dienen uiterlijk donderdagmorgen om 08:00 uur voor de betreffende politieke avond te worden gesteld via griffie@overbetuwe.nl